

c. het beschikbaar stellen van *bezoekersbeurzen* voor buitenlandse deskundigen.

Gemotiveerde verzoeken om financiële steun zoals vorenbedoeld kunnen tot 1 november 1969 worden ingediend bij het bureau der Nier Stichting Nederland, Van Eeghenstraat 82, Amsterdam-Zuid, wier bestuur ter zake advies zal vragen aan zijn Wetenschappelijke Raad.

September 1969

SUBSIDIE-AANVRAGEN STICHTING HET NEDERLANDS ASTMA FONDS

De Stichting het Nederlands Astma Fonds brengt onder de aandacht van belanghebbenden, dat subsidie-aanvragen voor in het jaar 1970 te verrichten wetenschappelijk onderzoek op het gebied van CARA en astmabestrijding kunnen worden ingediend tot uiterlijk 15 november 1969.

Bij de beoordeling van de subsidie-aanvragen zal een punt van overweging zijn, in welke mate het voorgestelde onderzoek een bijdrage kan leveren tot bevordering van de astmabestrijding. Aanvraagformulieren voor het subsidiejaar 1970 zijn verkrijgbaar bij het secretariaat van de Stichting het Nederlands Astma Fonds, Erasmuslaan 5, Utrecht.

BRITISH COUNCIL SCHOLARSHIPS & BURSARIES 1970-71

Applications are invited for British Council Scholarships tenable at universities and other educational institutions in the United Kingdom for ten months covering the academic year October 1970 to July 1971. Applicants should normally have a minimum academic status of Candidaat or equivalent professional qualification and be between 21 and 35 years of age.

Scholarship application forms will be issued up to the end of October and the closing date for application is 8th November, 1969.

Applications are also invited for Bursaries usually tenable for short periods of up to three months; these may cover a rather wider field than British Council Scholarships, but they may be awarded for purely academic studies.

Bursary applications should be submitted before 31st December, 1969.

Forms and full information are obtainable from the British Council, Keizersgracht 343, Amsterdam (Tel. 020-239333).

INGEZONDEN

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie; deze behoudt zich het recht voor, de stukken te bekorten)

ACTIEVE EUTHANASIE?

Collega W. SCHUURMANS STEKHOVEN (1969) gaf in dit *Tijdschrift* een zeer uitvoerige beschouwing over het boven vermelde onderwerp in verband met de onlangs verschenen brochure: *Medische macht en medische ethiek* door J. H. VAN DEN BERG (1969). Hij betreurt het terecht in die beschouwing, dat VAN DEN BERG in dat geschrift, dat vooral bestemd is voor een ruime kring van lezers (patiënten en familie, verpleegsters), ook de actieve euthanasie heeft opgenomen als onderdeel van de door hem bepleite „nieuwe ethiek”, die behalve het eventueel staken van de geneeskundige behandeling ook het doden van de patiënt omvat. VAN DEN BERG verdedigt deze „nieuwe ethiek” met grote nadruk en beweging tegenover de „oude, afgedankte ethiek” (bl. 38). Wij zouden vragen, door wie deze afgedankt is?

Merkwaardig, dat dit betoog de gedachte naar voren brengt, of de volgelingen van ADOLF HITLER weliswaar de

oorlog verloren, maar de vrede gewonnen hebben!

Nieuwe ethica? Zoals andere opvattingen, zoals het anti-semitisme, kwam ook deze ethica niet uit de lucht vallen. Reeds bijna 50 jaar geleden is zij verdedigd door HOCHÉ en BINDING en later op uitvoerige schaal toegepast in de Duitse concentratiekampen en in andere inrichtingen. VAN DEN BERG zegt weliswaar, dat door zijn betoog het spookbeeld van '33-'45 niet *hoeft* te verrijzen, maar de feiten leiden daar toch toe bij toepassing van actieve euthanasie. Dus geen nieuwe ethiek, al legt VAN DEN BERG, emotioneel geladen, daarop wel al te zeer de nadruk en al is hij wat te zeer ermede ingenomen.

Het is jammer, dat hij een geladen propagandistisch betoog geeft in plaats van een rustige wetenschappelijke beschouwing. Hij houdt daarbij niet voldoende rekening met de aard van de mens als geheel en in zijn omstandigheden. De mens schijnt bij hem niet meer te zijn dan zijn lichaam, zijn soma, terwijl de mens een twee-eenheid is uit twee componenten. SCHUURMANS STEKHOVEN gewaagt van de „twee-eenheid van geest en biologisch substraat”, zoals het Amsterdamse Hof „zo magistraal” formuleerde. Hij ziet daarin blijkbaar een nieuwe formulering, maar deze is al zeer oud en zeer gangbaar in de aristotelisch-thomistische wijsbegeerte. Dat deze formulering te Amsterdam geschiedde, verwondert ons niet te zeer; daar immers werd sedert september 1894 de thomistische wijsbegeerte gedoed door JOANNES VINCENTIUS DE GROOT O.P., overleden in 1922. Dus een eenheid, zoals wij artsen dagelijks ervaren, geen dualisme, gelijk door DESCARTES is verdedigd, „le père de la philosophie moderne”, hetgeen een sterke uitwerking op de geneeskunde heeft gehad en nog heeft tot in onze dagen; er wordt immers niet zelden gesproken van somatische en van psychische verschijnselen, alsof dat telkens een eigen terrein gold in de mens en min of meer gescheiden. SCHUURMANS STEKHOVEN herhaalt die bepaling van de mens nog eens sub finem. Wij vermelden als een algemeen toegankelijke bron een geschrift van G. T. W. VAN BERCKEL, waarin ook sprake is van de twee-eenheid van geest en materieel substraat.

De door VAN DEN BERG vermelde gegevens over de opbloei en de macht van de geneeskunde laten ook wel te wensen over. Zo zegt hij, dat alle neurochirurgische operaties zijn van na 1900. Doch onze leermeester FEDOR KRAUSE gaf reeds in 1896 een boek in het licht over de neuralgie van de trigeminus, waarin hij ook de extirpatie van het ganglion Gasseri van jaren te voren uiteenzette. Hij had het geluk deze temporale ingreep van meet af met succes te kunnen uitvoeren, gelijk hij ons meer dan eens heeft verteld. En aan KRAUSE ging vooraf het werk van Sir VICTOR HORSLEY, in 1916 gestorven. Dat jaar 1900 van VAN DEN BERG berust dus, al is hij nog zo stellig, op een vergissing. Trouwens wordt de geschiedenis der geneeskunde in Nederland niet al te zeer verwaarloosd en vergeten?

Als samenvatting diene, dat wij instemmen met SCHUURMANS STEKHOVEN, dat VAN DEN BERG met zijn brochure wel niet veel medewerking zal ondervinden van betrokkenen. De arts heeft het leven te verzorgen en te behoeden, maar niet te beheersen; hij is, zoals het oude adagium luidt, „minister vitae ac interpres, non magister”. Dat is geen oude „afgedankte” ethica, maar nog steeds actueel.

Literatuur: BERCKEL, G. T. W. VAN (1946) De mensch en zijn vrijheid. *De Gids* 109, bl. 131. — HOCHÉ, A. en K. BINDING (1920) *Freigabe der Vernichtung lebensunwerten Lebens*. — KRAUSE, F. (1896) *Die Neuralgie des Trigemini nebst Anatomie und Physiologie des Nerven*. Leipzig. — SCHUURMANS STEKHOVEN, W. (1969) *Ned. T. Geneesk.* 113, 1358.